

შენიშვნები და კომენტარები "საქართველოს ზოგიერთ საკანონმდებლო აქტში ცვლილების შეტანის თაობაზე" კანონპროექტთან დაკავშირებით

მუხლობრივი შენიშვნები და კომენტარები

კანონპროექტის 1-ლი მუხლის 1 ნაწილით ცვლილება შედის „იარაღის შესახებ“ კანონის მე-7 მუხლის 1-ლ პუნქტში. ჩამონათვალში მოხსენიებულია „სარეწაო“ ნადირობა.

კომენტარი: სარეწაო ნადირობა საქართველოში დაშვებული არ არის; დაშვებულია მხოლოდ სამოყვარულო და სპორტული ნადირობა და ცხოველთა სამყაროს ობიექტების მოპოვება სამეცნიერო მიზნით (კანონი „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“). რამდენადაც ჩვენთვის ცნობილია, სარეწაო ნადირობა შესაძლებელია მხოლოდ რუსეთში და ჩრდილო ამერიკაში. სარეწაო ნადირობის იარაღს, რომელიც პრინციპულად განსხვავდება სამოყვარულო და სპორტული ნადირობის იარაღისგან, წარმოადგენენ სხვადასხვა ტიპის ხაფანგები, რომელთა გამოყენება ასევე აკრძალულია საქართველოში (კანონი „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“). ამდენად, სიტყვა „სარეწაო“ ამოღებული უნდა იქნეს.

კანონპროექტის მე-4 მუხლის 1 ნაწილით ცვლილებები შედის საქართველოს ტყის კოდექსის 53-ე მუხლში, კერძოდ 53-ე მუხლს ემატება მე-4-მე-6 ნაწილები.

მე-4 პუნქტში მოხსენიებული „ცხოველთა სამყაროს მოპოვების შესახებ დოკუმენტი“, თავისი არსით არის ნებართვა და ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონს „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“.

მე-5 პუნქტის თანახმად, ნადირობა დაშვებული იქნება ალკვეთილში (IUCN IV კატეგორია), დაცულ ლანდშაფტში (IUCN V კატეგორია), მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიაზე (IUCN VI კატეგორია) და ბუნების ძეგლის (IUCN III კატეგორია) ტერიტორიაზე.

არსებული კანონმდებლობით (კანონი „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“), ნადირობა დაშვებულია ალკვეთილების გარკვეულ ნაწილებში, ხოლო კანონპროექტში მოცემული ფორმულირებით, ნადირობამ შესაძლებელია მთელი ალკვეთილის ტერიტორიაზე, რაც უცილობელ საფრთხეს შეუქმნის ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებას. ამასთანავე, ბუნების დაცვის მსოფლიო კავშირის (IUCN) რეგულაციების თანახმად, რასაც ეყრდნობა ჩვენი კანონმდებლობა, ალკვეთილში ნადირობა შესაძლებელია, მაგრამ არ უნდა მოიცავდეს მისი ტერიტორიის 25%-ზე მეტს. ამდენად, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, კანონპროექტშიც მოცემული იყოს „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ კანონის ანალოგიური ფორმულირება.

ბუნების ძეგლი წარადგენს IUCN III კატეგორიას (რაც საკმაოდ მაღალი დაცვითი კატეგორიაა, რომ დაშვებული იქნეს ნადირობა). ამავდროულად, ეს არის მცირე ზომის დაცული ტერიტორია, რომლის მიზანს წარმოადგენს ბუნებრივი და გეოლოგიური თავისებურებების დაცვა (მაგ. ერთი ასწლოვანი ხე, მაღალი ჩანქერი, „ტალახის ვულკანი“ - დედოფლისწყაროს რაიონში), სადაც ფიზიკურადაც შეუძლებელია ამ მუხლში მოცემული ქმედებების განხორციელება. ამდენად, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, კანონპროექტიდან ამოღებული იქნეს „ბუნების ძეგლი“.

დღევანდელი კანონმდებლობით, დაცულ ლანდშაფტში და მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიაზე ნადირობა ისედაც შესაძლებელია და დამატებით არ არის საჭირო ამ კანონში აღნიშვნა.

წარმოდგენილი კანონპროექტის ამავე მე-4 მუხლის 1 პუნქტით (რომლის თანახმადაც, ტყის კოდექსის 53-ე მუხლს ემატება მე-5 პუნქტის "გ" ქვეპუნქტი), ნადირობა დაიშვება აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების ტერიტორიებზე არსებული სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე;

- აქედან გამომდინარეობს, რომ ავტონომიური რესპუბლიკებში დასაშვები შეიძლება იყოს ნადირობა სახელმწიფო ნაკრძალებშიც, ვინაიდან ნაკრძალები შედიან სახელმწიფო ტყის ფონდის

ტერიტორიაში. სამეურნეო ტყის ფონდის ავტონომიურ რესპუბლიკებში მართავს ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა და არა სახელმწიფო საჯარო დაწესებულებები.

- გაუგებარია, თუ რას ნიშნავს ნადირობის დაშვება ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყეში, ვინაიდან ასეთი ტყეები საქართველოს ტერიტორიაზე არ არის გამოყოფილი, ფიზიკურად არ არსებობს (კანონპროექტის მე-4 მუხლის 1 პუნქტი, რომლის თანახმადაც ტყის კოდექსის 53-ე მუხლს ემატება მე-5 პუნქტის "დ" ქვეპუნქტი).

კანონპროექტის მე-4 მუხლის მე-2 ნაწილში მოცემულია: "ტყის კოდექსის 116-ე მუხლს დაემატოს შემდეგი შინაარსის „ზ“ ქვეპუნქტი: „ზ) 2012 წლის 1 აგვისტომდე გამოცემულ იქნას საქართველოს ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანება „ნადირობის ობიექტებს მიკუთვნებული ცხოველთა სამყაროს ობიექტების ჩამონათვალის შესახებ“.

კომენტარი: ასეთი შინაარსის ბრძანება გამოიცემა "ცხოველთა სამყაროს შესახებ" კანონის შესაბამისად ("ნადირობის ობიექტებს მიკუთვნებული ცხოველთა სამყაროს ობიექტების ჩამონათვალის შესახებ" დამტკიცების თაობაზე, მუხლი 69, პუნქტი 2, "რ" ქვეპუნქტი); ამდენად, სახეზეა ვითარება, როდესაც ორი სხვადასხვა აქტით ხდება ერთი და იმავე სამართლებრივი ურთიერთობის მოწესრიგება. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ასეთივე სათაურით ბრძანება უკვე გამოსცა ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრმა (2011 წლის 11 სექტემბრის N175 ბრძანება). ამ ბრძანების გამოცემის საფუძველად აღნიშნულია "ტყის ფონდის მართვის შესახებ" კანონის მე-3 მუხლის "ლ" ქვეპუნქტი.

კანონპროექტის მე-5 მუხლი გვთავაზობს ცვლილებს „საქართველოს „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ“ საქართველოს კანონში.

- წარმოდგენილი კანონპროექტის მიხედვით მე-5 მუხლის 1-ლი და მე-2 პუნქტებით, „საქართველოს „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-10 და მე-11 მუხლების თანახმად, შესაძლებელი იქნება გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების რაოდენობის შემცირება, საბინადრო გარემოსა და საარსებო პირობების გაუარესება, გარეულ ცხოველთა რაოდენობის შემცირება, მათი საბინადრო გარემოს, გამრავლების არეალის, გადარჩენის სტაციების, სამიგრაციო და წყალთან მისასვლელი გზებისა და წყლის სასმელი ადგილების დარღვევა, თუ ეს კანონით განისაზღვრება. აღნიშნული მუხლები არანაირ კავშირში არ არიან ცხოველთა სამყაროს ობიექტების ბუნებიდან ამოღების საკითხის მოწესრიგებასთან. ამ პუნქტების ბოლო ნაწილის ფორმულირება ("გარდა ამ კანონითა და საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული შემთხვევებისა") საფუძველს ქმნის ვივარაუდოთ, რომ იქმნება გარკვეული ნიადაგი დაცულ ტერიტორიებსა და ბიომრავალფეროვნებით გამორჩეულ ადგილებში ეკოსისტემების საზიანო სხვადასხვა კომერციული პროექტების განსახორციელებლად. შემოთავაზებული ფორმულირებით ცვლილებები წინააღმდეგობაში მოდის ევროკავშირის დირექტივებთან¹ და საქართველოს მრავალმხრივ ხელშეკრულებებთან²

რეკომენდაცია: მე-5 მუხლის 1-ლი და მე-2 პუნქტებიდან, წინადადების ბოლო ნაწილი -"გარდა ამ კანონითა და საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული შემთხვევებისა" ამოღებული უნდა იქნეს.

- კანონპროექტის მე-5 მუხლის მე-5 და მე-6 პუნქტებით უქმდება მთელი რიგი ფუნქციები, რომელიც ეკისრებოდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების კომისიას. აღნიშნული ცვლილების აუცილებლობა არ არის განმარტებული განმარტებით ბარათში.

¹ ევროკავშირის ჰაბიტატების დირექტივა (Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora)

² კონვენცია ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ, რამსარის კონვენცია – კონვენცია "საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი, წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი ტერიტორიების შესახებ, ბონის კონვენცია – კონვენცია ველური ცხოველების მიგრირებადი სახეობების დაცვაზე; ბერნის კონვენცია – ევროპის საბჭოს "ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის კონვენცია"

- კანონპროექტის მე-5 მუხლის მე-7 პუნქტით ცვლილება შედის "წითელი ნუსხისა და წითელი წიგნის შესახებ" საქართველოს კანონის 22-ე მუხლში. მასში განხილულია გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი გარეული ცხოველებისა და ველური მცენარეების მოპოვების (ბუნებრივი გარემოდან ამოღების) სხვადასხვა შემთხვევა და განსაზღვრულია გადაწყვეტილების მიმღები ორგანოები. გაუგებარია, თუ რატომ იღებს გადაწყვეტილებას საქართველოს გარემოს დაცვის მინისტრი, როდესაც საუბარია კომერციული მიზნით ამოსაღები ინდივიდების კვოტის დადგენაზე, ხოლო გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ცხოველების ტყვეობაში გამრავლებისა და მათი ამოღების წესს ამტკიცებს ენერჯეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს სსიპ ბუნებრივი რესურსების სააგენტო. ამასთანავე, გაუგებარია გარემოს დაცვის სამინისტროს მიერ საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების გარემოდან ამოღების შესახებ მისაღები აქტის მიღებისა (22-ე მუხლი, 1 პუნქტი) თუ წერილობითი თანხმობის (22-ე მუხლის 2 პუნქტი) გაცემის პროცედურები (რა კვლევები უნდა უძღვოდეს, ვინ ჩაატარებს, რა ვადებში გაიცემა და ა.შ.). ამდენად, ეს საკითხი დასარეგულირებელია და ეწინააღმდეგება კანონპროექტის განმარტებით ბარათში მოცემულ მტკიცებას იმის თაობაზე, რომ წარმოდგენილი კანონპროექტის მიზანს წარმოადგენს გარემოდან სახეობების ამოღების წესებისა და პროცედურების დახვეწა საკანონმდებლო დონეზე.

რეკომენდაცია: სასურველია, რომ ორივე შემთხვევაში გადაწყვეტილების მიმღებ სუბიექტად განისაზღვროს გარემოს დაცვის სამინისტრო, ხოლო აღნიშნული გადაწყვეტილებების გამოცემა განისაზღვროს საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების წესით. ბიომრავალფეროვნების კონვენციის (ასევე ბონისა და რამსარის კონვენციების) მოთხოვნათა შესაბამისად, აღნიშნული ტიპის გადაწყვეტილება უნდა მიიღებოდეს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურით. ამდენად, მიზანშეწონილია შესაბამისი ცვლილებები შევიდეს "გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ" საქართველოს კანონში³.

- სრულიად მიუღებელია კანონპროექტის მე-5 მუხლის მე-9 პუნქტის ფორმულირება, რომელიც გვთავაზობს "საქართველოს წითელი ნუსხისა და წითელი წიგნის შესახებ" საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის პირველი პუნქტის "ე" და "ვ" ქვეპუნქტების ახალ რედაქციას. შემოთავაზებული ფორმულირების შემთხვევაში (,ე) ტყის სანიტარიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით სანიტარიული ჭრების განხორციელებისას", შესაძლებელი გახდება გარემოსდაცვითი მოთხოვნების დაცვის გარეშე მიღებულ იქნეს გადაწყვეტილება იშვიათი, ძვირფასმერქნიანი სახეობების კომერციული ჭრების განხორციელების თაობაზე. აღნიშნული წინააღმდეგობაში მოდის ბერნის კონვენციასთან⁴, ბუნების დაცვის მსოფლიო კავშირის (IUCN) სახელმძღვანელო პრინციპებთან, რომლებსაც ემყარება საქართველოს გარემოსდაცვითი კანონმდებლობა, ევროკავშირის ჰაბიტატების დირექტივასთან და ბიომრავალფეროვნების კონვენციის გადაწყვეტილებებთან და სამუშაო პროგრამებთან (დაცული ტერიტორიები, გარემოზე ზემოქმედების შეფასება, სატყეო პროგრამა). იგივე შეძლება ითქვას კანონპროექტის მე-5 მუხლის მე-10 პუნქტზეც, რომლითაც "წითელი ნუსხისა" და "წითელი წიგნის" შესახებ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის პირველ პუნქტს ემატება "ზ", "თ" და "ი" ქვეპუნქტები.

გაუგებარია, რა კრიტერიუმებით განისაზღვრება "ვ" ქვეპუნქტში მოხსენიებული სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი მნიშვნელობა, რომელთა განხორციელებისას შესაძლებელი ხდება გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების განადგურება. ასევე გაუგებარია დამატებული "ი" ქვეპუნქტის არსი. რომელი არსებული საწარმოებისა და ინფრასტრუქტურის ექსპლუატაციისას უსაფრთხოებას უქმნიან საფრთხეს გადაშენების პირას მყოფი სახეობები? ან რა ტიპის საფრთხეზეა საუბარი?

³ აღნიშნული რეკომენდაცია ვრცელდება კანონპროექტის მე-5 მუხლის მე-7 და 11-ე ნაწილებზე

⁴ ევროპის საბჭოს "ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის კონვენცია" რატიფიცირებულია საქართველოს პარლამენტის 2008 წლის 30 დეკემბერის N940-რს დადგენილებით

სახელმწიფო სამეურნეო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე, ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონაში, აღკვეთილებში და დაცული ლანდშაფტის ტერიტორიაზე არსებული საქართველოს "წითელ ნუსხაში" შეტანილი მცენარეების ბუნებიდან ამოღებამ შეიძლება გამოიწვიოს ჰაბიტატების დაზიანება და ეკოსისტემის გაღარიბება. აღნიშნული ეწინააღმდეგება დაცული ტერიტორიების და "წითელი ნუსხის" არსს, თუნდაც ამ სახეობების მოპოვება მოხდეს მოთხრილ-მოტეხილობის და/ან სანიტარული ჭრების საბაზით.

რეკომენდაცია: სასურველია, რომ მოცემულ შემთხვევაშიც, გადაწყვეტილების მიმღებ სუბიექტად განისაზღვროს გარემოს დაცვის სამინისტრო, ხოლო აღნიშნული გადაწყვეტილებების გამოცემა განისაზღვროს საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების წესით. ბიომრავალფეროვნების კონვენციის (ასევე ბონისა და რამსარის კონვენციების) მოთხოვნათა შესაბამისად, აღნიშნული ტიპის გადაწყვეტილება უნდა მიიღებოდეს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურით. ამდენად, მიზანშეწონილია შესაბამისი ცვლილებები შევიდეს "გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ" საქართველოს კანონში.

- კანონპროექტის მე-5 მუხლის მე-11 პუნქტით ცვლილება შედის "წითელი ნუსხისა და წითელი წიგნის შესახებ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის 2¹-მე-3 პუნქტებში; განხილულია გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური მცენარეების და მათი ნაწილების მოპოვების (ბუნებრივი გარემოდან ამოღების) სხვადასხვა შემთხვევა, გადაწყვეტილების მიმღებად განსაზღვრულია სხვადასხვა უწყება, თუმცა არ არის დაზუსტებული გადაწყვეტილების მიღების პროცედურები.

რეკომენდაცია: ამ შემთხვევებშიც, გადაწყვეტილების მიმღებ სუბიექტად განისაზღვროს გარემოს დაცვის სამინისტრო, ხოლო აღნიშნული გადაწყვეტილებების გამოცემა განისაზღვროს საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების წესით (როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ბიომრავალფეროვნების კონვენციის მოთხოვნათა შესაბამისად, აღნიშნული ტიპის გადაწყვეტილება უნდა მიიღებოდეს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურით. ამდენად, მიზანშეწონილია შესაბამისი ცვლილებები შევიდეს "გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ" საქართველოს კანონში).

- კანონპროექტის მე-5 მუხლის მე-12 პუნქტის მიხედვით ("გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების დაცვაზე სახელმწიფო კონტროლის განმახორციელებელი ორგანოები"), გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების დაცვაზე სახელმწიფო კონტროლს თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში ახორციელებენ საქართველოს გარემოს დაცვის სამინისტრო და „საქართველოს ტყის კოდექსის“ მე-15 და მე-16 მუხლებით განსაზღვრული ორგანოები.

კანონპროექტის განმარტებითი ბარათის მიხედვით, "კანონპროექტის მიღება სახელმწიფოს მხრიდან ახალი ფინანსური ვალდებულებების აღებას არ ითვალისწინებს, ადმინისტრირებისათვის კი არ ითხოვს ახალი სტრუქტურული ერთეულების ჩამოყალიბებას ან არსებულის გაფართოებას".

გარემოს დაცვის სამინისტროს, მიმდინარე წლის გაზაფხულზე განხორციელებული რეფორმების შედეგად, ჩამოერთვა გარემოს დაცვის ინსპექცია, საგამომიებო დეპარტამენტი და გაუქმდა რეგიონული სამმართველოები. მიუხედავად იმისა, რომ მთავრობისა, საპარლამენტო უმრავლესობის წარმომადგენლები გვიმტკიცებდნენ, რომ ამ რეფორმების შედეგად გარემოს დაცვის სამინისტროს გაუძლიერდებოდა გარემოსდაცვითი ფუნქციები, ამის არანაირი ნიშანწყალი დღემდე არ შეიმჩნევა. თუ ამ ახალი ვალდებულებების გაჩენის შემდეგაც არ გაეზარდა ამ სამინისტროს საშტატო განრიგი და დაფინანსება, აშკარა ხდება, რომ გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების დაცვაზე სახელმწიფო კონტროლი საერთოდ არ იარსებებს.

კანონპროექტის მე-7 მუხლით შემოთავაზებულია „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის (პარლამენტის უწყებანი, №1-2 (33-34/7), 22 იანვარი, 1997, გვ. 24) 47-ე მუხლის მე-2 პუნქტი ამოღება, რომელიც კრძალავდა ყოველგვარ საქმიანობას, რომელსაც საქართველოს "წითელ ნუსხაში" შეტანილი მცენარეებისა და ცხოველების რაოდენობის შემცირება და მათ საბინადრო გარემოსა და საარსებო პირობების გაუარესება შეეძლო გამოეწვია. მის ნაცვლად კანონპროექტი გთავაზობს შინაარსით

სრულიად საპირისპირო მუხლის ჩადებას "საქართველოს "წითელი ნუხისა" და "წითელი წიგნის" შესახებ" კანონში. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ეს ცვლილება არანაირ კავშირში არ არის ნადირობის წესებთან და გარემოს შეუქცევადი დეგრადაციის საფუძველი შეიძლება გახდეს. ასეთი მნიშვნელოვანი და გარემოსათვის საფრთხის შემცველი მუხლი განმარტებითი ბარათში მოხსენიებულია, როგორც "ტექნიკური ხასიათის ცვლილება".

კანონპროექტის მე-8 მუხლით შემოთავაზებული ცვლილებები „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონში (პარლამენტის უწყებანი, №003, 27.03.96, გვ. 27). აღნიშნული ცვლილებების შინაარსი ანალოგიურია კანონპროექტის მე-4 მუხლით შემოთავაზებული ცვლილებებისა და შესაბამისად რეკომენდაციებს აღარ გავიმეორებთ (აღკვეთილებთან და ბუნების ძეგლებთან დაკავშირებით).

კანონპროექტის მე-9 მუხლის მიხედვით, გაიცემა ნადირობას დაქვემდებარებული ცხოველთა სამყაროს ობიექტის (გარდა გადამფრენი ფრინველისა) მოპოვების შესახებ დოკუმენტი: "მუხლი 9. „ტყის ფონდის მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის (საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, №39, 19.07.2010, მუხ. 235) მე-3 მუხლის „ლ“ ქვეპუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით: „ლ) ნადირობას დაქვემდებარებული ცხოველთა სამყაროს ობიექტის (გარდა გადამფრენი ფრინველისა) მოპოვების შესახებ დოკუმენტი – დოკუმენტი, რომლის საფუძველზედაც პირს უფლება აქვს, მოიპოვოს საქართველოს ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის (შემდგომ – მინისტრი) ბრძანებით განსაზღვრული სახეობის ცხოველთა სამყაროს ობიექტი გარკვეულ ტერიტორიაზე, დადგენილ დროში, დაწესებული საშუალების გამოყენებით“.

ეს დოკუმენტი, თავისი შინაარსით, წარმოადგენს ნებართვას. ჩვენი აზრით, აღნიშნული მუხლი ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონს „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“, რომლის მე-4 მუხლის (დამატებითი ლიცენზიისა და ნებართვის შემოღების დაუშვებლობა) 1-ლი პუნქტის თანახმად, ლიცენზირებადი საქმიანობის და სანებართვო ქმედების სფეროების ლიცენზიისა და ნებართვის სახეების ამომწურავ ჩამონათვალს განსაზღვრავს ეს კანონი. დაუშვებელია სხვა საკანონმდებლო ან კანონქვემდებარე აქტით ლიცენზიისა და ნებართვის შემოღება ამ კანონით გაუთვალისწინებელ საქმიანობასა და ქმედებაზე.

კანონპროექტის მე-12 მუხლის მიხედვით, ეს კანონი უნდა ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე. ამ კანონის წარმოდგენილი სახით ძალაში შესვლისათვის არანაირად არ არის მზად ქვეყნის სტრუქტურები; არ არის დაზუსტებული კვოტები, ადგილები, დაცვისა და მონიტორინგის მექანიზმები და ა.შ. შესაბამისად, გაუგებარია ამგვარი სიჩქარე და კვლავ გვაფიქრებინებს, რომ შესაძლებელი ადგილი ქონდეს კონკრეტული კერძო ინტერესების წინ დაყენებას სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი ინტერესების საზიანოდ.

რეკომენდაციები

ვეთანხმებით კანონპროექტის ინიციატორებს, რომ საქართველოს ბიოლოგიური რესურსების დაცვასა და გამოყენებასთან დაკავშირებული კანონმდებლობა საჭიროებს გადაუდებელ ცვლილებებს. დღევანდელი კანონმდებლობა არ შეესაბამება მდგრადი განვითარების მოთხოვნებს და შორს დგას საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკისაგან: ვერ უზრუნველყოფს განვითარების პროექტების შედეგად ბუნებაზე ზემოქმედების აცილებას ან შერბილებას; არ არსებობს სამართლებრივი პროცედურები სხვადასხვა ბუნებისდაცვითი პროექტების განსახორციელებლად (კონსერვაციული ცენტრების, გენოფონდის რეზერვატების შექმნა, აღდგენის და გამრავლების მიზნით ცხოველების ბუნებიდან ამოღება; ბიოლოგიური რესურსების მოპოვების კვოტების დადგენა); დაცული ტერიტორიების, სატყეო და სამონადირეო მეურნეობების შექმნისა და მართვის გეგმების დამტკიცების პროცედურა ან არ არსებობს, ან დასახვეწია.

მიგვაჩნია, რომ წარმოდგენილი კანონპროექტი უნდა დაიხვეწოს მდგრადი გამოყენების თანამედროვე პრინციპების შესაბამისად, ისე, რომ არ შეექმნას საფრთხე საქართველოს უნიკალურ ეკოსისტემებს და სრულიად იქნეს გათვალისწინებული ყველა დაინტერესებული მხარის ინტერესები, ჩრდილი არ

მიადგენს ქვეყნის პოლიტიკურ იმიჯსა და საერთაშორისო თანამეგობრობისა და საფინანსო ინსტიტუტების მიერ გაღებული ინვესტიციების ოდენობას.

ბიომრავალფეროვნების, რამსარისა⁵ და ბონის⁶ კონვენციების თანახმად, ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შენარჩუნების და მდგრადი გამოყენების უნივერსალური ინსტრუმენტია „გარემოზე ზემოქმედების შეფასება“; კონვენციები განსაზღვრავენ ეროვნულ კანონმდებლობებში ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების საკითხების ინტეგრაციის მექანიზმებს.

ჩვენთან არსებული პრობლემების გადაწყვეტა ამ მექანიზმის გამოყენებით მისაღები იქნებოდა როგორც (ა) გარემოსდაცვითი, ისე (ბ) პოლიტიკური და (გ) ეკონომიკური თვალსაზრისით:

(ა) უზრუნველყოფილი იქნება განვითარების პროექტების ბუნებაზე ზემოქმედების შერბილება; ჩამოყალიბდება კონსერვაციული პროექტების განხორციელების მწყობრი პროცედურა; უზრუნველყოფილი იქნება საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების დაცვა და მდგრადი გამოყენება.

(ბ) ეს მიმართება ეთანხმება საქართველოს მთავრობის კურსს, გააძლიეროს კორუფციასთან ბრძოლა, არ გაზარდოს არსებული ნებართვებისა და ლიცენზიების სახეების რაოდენობა, გააძლიეროს ქვეყნის ევროინტეგრაციის პროცესი.

(გ) ამგვარი მიდგომა მომგებიანია ინვესტიციების მოზიდვისა და საქმიანობის განმახორციელებლის მხრიდან დროის და არამიზნობრივი ხარჯების დაზოგვის თვალსაზრისით; გაიოლდება ადგილობრივი მოსახლეობის ინტერესების გაუთვალისწინებლობით გამოწვეული კონფლიქტური სიტუაციების თავიდან აცილება.

აღნიშნულის გათვალისწინებით, გათავაზობთ, რომ განხილულ იქნეს "გარემოზე ზემოქმედების შეფასების" მარეგულირებელი კანონმდებლობის შესაბამისი ცვლილებები. კერძოდ დაცული სახეობების ბუნებიდან ამოღება (მათ შორის აღდგენის და გამრავლების ან სატროფო ნადირობის მიზნით), ისევე როგორც კონსერვაციული ცენტრების, გენოფონდის რეზერვატების შექმნა, ბიოლოგიური რესურსების მოპოვების კვოტების დადგენა, დაცული ტერიტორიების, სატყეო და სამონადირეო მეურნეობების შექმნისა და მართვის გეგმების დამტკიცების პროცედურა დარეგულირდეს გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მეშვეობით. ამისათვის საჭიროა შესაბამისი ცვლილებები შევიდეს საქართველოს კანონში "გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ". კერძოდ, კანონის მე-4 მუხლის 1 პუნქტს დაემატოს შემდეგი შინაარსის ქვეპუნქტები:

"ქ) "საქართველოს "წითელ ნუსხაში" შეტანილი სახეობების ბუნებიდან ამოღება, მათ შორის მათი აღდგენისა და ხელოვნურ პრობებში გამრავლების მიზნით;

ღ) ბუნებრივი რესურსების მოპოვების კვოტების დადგენა;

ყ) კონსერვაციული ცენტრების, გენოფონდის რეზერვატების, სანერგეების, სატყეო პლანტაციების შექმნა;

შ) სამონადირეო და სატყეო მეურნეობების მართვის გეგმების დამტკიცება".

აღნიშნულ გადაწყვეტილებების მიღებაზე პასუხისმგებელი სუბიექტი იქნება საქართველოს გარემოს დაცვის სამინისტრო. ასეთი ცვლილების შედეგად ასევე გარკვეულწილად აღდგება ის ბალანსი, რომელიც დაირღვა მიმდინარე წლის გაზაფხულზე საქართველოს მთავრობის სტრუქტურაში განხორციელებული ცვლილებების შედეგად.

⁵ რამსარის კონვენცია – კონვენცია "საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი, წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი ტერიტორიების შესახებ, საქართველოში ძალაშია საქართველოს პარლამენტის 1996 წლის 30 აპრილის N 201 დადგენილებით.

⁶ ბონის კონვენცია – კონვენცია ველური ცხოველების მიგრირებადი სახეობების დაცვაზე, საქართველოში ძალაშია საქართველოს პარლამენტის 2000 წლის 11 თებერვლის N 136 დადგენილებით.